

EXPORT-TERMELÉS

a Szegedi Kenderfonógyárban

SZEGEDEN ÁLTALÁNOSAN ISMERETES, hogy a Szegedi Kenderfonógyár egyike a legrégebbi üzemeknek a városban. A vállalatot 1883-ban alapították a mindinkább növekedő belföldi kenderáru-szükséglet fedezésére. Annakidején ugyanis vámuniban voltak Ausztriával és hogyha a kőtelárakat magyar kézikötélesiparosok is állították elő, de a zsinórokat és a kenderfonalakat osztrák és cseh fonódtól vásárolták. Mindenképpen indokolt volt tehát egy kenderfonoda létesítése, annál is inkább, minthogy a hozzávaló nyersanyagot éppen Magyarországon, — főleg a Bácskában, — mi magunk termeltük meg.

A Szegedi Kenderfonógyár fennállásának első évtizedeiben természetesen kizárólag a belföldi szükségleteknek az ellátására termelt. Az első világháborút megelőző időkben azonban már volt kisebb exportja Angliába.

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT követő trianoni békekötés után az ország területére a réginek egyharmadára zsugorodott és ez a körülmény a nagyobb méretű iparvállalatokat alapjaikban rázta meg. Az iparvállalatok egy része túl nagyméretűvé vált az ország területéhez, lakosságához és szükségleteihez képest. Ezen üzemek közé tartozott a Szegedi Kenderfonógyár is. Amennyiben a vállalat a rentabilitást fenn akarta tartani, új piacok után kellett néznie. Így fejlesztette ki a gyár a két világháború közötti időkben úgyszólván az egész világra kiterjedő exportját. Szakmai körökben a Szegedi Kenderfonógyár nevét a Fokvárostól Oslóig, és Sanghaitól Buenos Airesig mindenütt jól ismerték kiváló minőségű áruja után. Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az exporttevékenység kifejtésére érdekében milyen nagy munkát kellett annak idején végezni. Nemcsak arról volt szó, hogy meg kellett ismerni a külföldi

vevőknek egymástól igen eltérő minőségi kívánságait és meg kellett felelni ezen igényeknek, hanem arról is, hogy messze tengerentúli országokban minőségben és árban versenyezni kellett nagynevű világcégekkel, amelyek még fuvarilag is előnyösebben fektettek.

A Szegedi Kenderfonógyár a két háború közötti időkben végülis már a gyártmányainak kétharmad részét exportálta és ezáltal tekintélyes mennyiségű devizát szerzett az országnak. A kőpített exporthálozatban rejlik igen nagy eszméi érték a háború alatt sajnos nagyobb részt megsemmisült, minthogy a hosszú megszakítás alatt a vevők másfelé orientálódtak. A háború befejeztével ugyan a külföldi vevőknek egy jó része magától keresett fel bennünket érdeklődésével, akkor azonban nem tudtuk felvenni a megszokott kapcsolatokat, minthogy előbb az ország szükségleteit kellett kielégíteni.

AZ UTOLSÓ 10 ÉV ALATT a Szegedi Kenderfonógyár termelése lényegesen megnövekedett, minthogy a háború előtt egyszakmájú üzemről fokozatosan háromszakmájú üzemre tért át. A gyártmányoknak (egy része már évek óta most is kivitelre kerül, azzal a különbséggel, hogy az az utóbbi években inkább a szövődéken keresztül, szövött formájában kerül lebonyolításra).

A legutóbbi időkben azonban ismét előtérbe került közvetlen export, zsinórok és különböző kötözői célokat szolgáló fonalak formájában. Eppen most fejezte be a gyár egy nagyobb, rendkívül kényes exporttételt nyugat-németországi rendeltetéssel, amelynek a hibátlan kivitelzésére különös gondot fordított, minthogy egy új vevőről és egyben egy nagy cégről van szó.

A mai kenderáru-export egy igen lényeges pontban eltér a háború előtti exporttól, éspedig abban, hogy manap-

ság minden export kenderáru 100 százalékban magyar nyersanyagból készül. Régebben az exportárunkat kívánatos minőséget sokszor csak olasz kender, vagy olasz-magyar keverék felhasználásával tudtuk elérni, ma viszont ezeket a követelményeket belföldi nyersanyag felhasználásával is teljesíteni tudjuk, s ez igen nagy különbséget jelent a devizahozam szempontjából.

AHHOZ, HOGY EZ A KÖVETELMÉNY teljesíthető legyen, természetesen nem elegendő a fonodának a gondos, válogató munkája, hanem ehhez hozzá kellett járulni a kenderostkikészítő telephelyek is azzal, hogy nagyobb mennyiségű ilyen célra alkalmas rostot szállítsanak. A rostkikészítők ezt a célt egyszerűen a kenderkórosz gondosabb áztatásával és kikészítésével, másrészt pedig az úgynevezett »mosás-facsarás«-i eljárás bevezetésével érték el. Minden reményünk megvan arra, hogy a teljesen belföldi nyersanyagból készült áruink a külföldön éppen olyan jó hírnévre tesznek szert, mint a múltban, amikor az exportáruhoz import nyersanyagot is használtunk fel.

A kivitelre kerülő áruk elkészítése mindig kényes dolog. Itt nemcsak vállalati presztizsről van szó, hanem arról is, hogy egy esetleges reklamációjának az elintézése már csak a nagy távolságok miatt is nehézkes és költséges.

A VÁLLALATUNK MINDEN DOLGOZÓJA, aki exportárunkkal foglalkozik, ismeri a körülményeket és úgy igyekszik az árut elkészíteni, hogy az minden tekintetben megfeleljen a vevő kívánságának. A közmondás szerint a jó bornak nem kell cégér és mi valóban tapasztalatból tudjuk, hogy egy-egy jól lebonyolított exportot, automatikusan újabb és újabb rendelések követnek.

Dr. Tömörkény László, a Szegedi Kenderfonógyár főmérnöke

Üzemek és intézmények elnevezésének megváltoztatása

A Miniszttertanács a személyi kultusz egyes maradványainak felszámolása érdekében több elnevezést megváltoztatott.

A Miniszttertanács a Rákosi Mátyás Vas- és Féművek elnevezést Csepel Vas- és Féművekre változtatta.

A Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem új elnevezése: Nehézipari Műszaki Egyetem. A Rákosi Mátyás tanulmányi érdem-

érmét a jövőben egyetemi és főiskolai tanulmányi érdemérem elnevezéssel adományozzák, s a már kiadott érdemérmeket kicserélik. A Rákosi Mátyás egyetemi és főiskolai ösztöndíj új elnevezése: Népköztársasági egyetemi és főiskolai ösztöndíj, a Rákosi Mátyás tanulmányi versenyé pedig: Országos középiskolai tanulmányi verseny.

Miről írjon a Délmagyarország?

Olvasóinként a Délmagyarország szerkesztőségében

Pénteken este ismét közel harmincan keresték fel a Délmagyarország olvasói a szerkesztőséget, hogy elmondják a már rendszeressé vált heti anketon, hogy miről írjon a Délmagyarország. A résztvevők 125 kérdést, javaslatot tettek a szerkesztőségnek. Sokan, akik nem tudtak eljönni, levélben írták meg a szerkesztőségnek, mit szeretnének olvasni az újságban.

Az anketé résztvevői többen dolgozó társaik örömet töltöttek ki az előző heti anketon feltett javaslatokat a szerkesztőség rendszeresen megválasztja. A nagy érdeklődésre, sok kérdésre, javaslatra való tekintettel a Délmagyarország szerkesztőség bizottsága úgy határozott, hogy a jövőben külön rovatot nyit a lap hasábjain, ahol rendszeresen közli azokat az anyagokat, cikkeket és közérdekű javaslatokat, amelyeket az olvasók javasolnak a szerkesztőségnek.

— Irodalmi matiné kérésében nyolcvan új szépirodalmi és tudományos művet adott át a HVDSZ területi könyvtára tegnap délután a Finommechanikai Vállalat könyvtárának. A irodalmi matiné több új szépirodalmi műre hívták fel a vállalat dolgozóinak figyelmét.

Több kérdésre, amely az egész város lakosságát érdekli a Délmagyarország szerkesztősége úgy határozott, hogy felkéri a Városi Tanács végrehajtó bizottságának elnökét, vagy a város, más vezetőit, hogy az újságban keresztül adjanak választ ezekre a kérdésekre. Előreláthatólag még e hét első felében közli a kérdésre kapott válaszokat a Délmagyarország.

Az anketé idejét ezután is rendszeresen közli a Délmagyarország, hogy az érdeklődők már előre értesüljenek a tanácskozás helyéről és idejéről.

Holnap nyílik meg a ruházati kiállítás

Október 1-én délelőtt 11 órakor nyílik meg ünnepélyesen a Szegedi Ruházati Bolt és a Divatáru Nagykereskedelmi Vállalat által rendezett, vásárlással egybekötött ruházati kiállítás. A Divatáru Nagykereskedelmi Vállalat bemutatja a magyar ipar divatcikkgyártmányainak fejlődését. A kiállítás divatcikkekkel csak néhányat említünk meg: selyem és gyapjú vállgallak, magyaros motívumú hímzett gyapjúszálak, gyermek kiegészítők, kiegészítők, kezes kesztyűk, kezes kesztyűk, kezes kesztyűk.

A Liszt-verseny győztesének hangversenye

a Szegedi Nemzeti Színházban

A Liszt-hangversenyen első díjat nyert Lev Nyikolajevics Vlaszenko lép föl ma délelőtt 11 órakor a Szegedi Nemzeti Színházban Liszt Ádám hangversenyével. Vezényel Rubányi Vilmos, a Szegedi Nemzeti Színház zeneigazgatója. A Szegedi Bartók Béla Filharmonikus Zenekarnak ez az első hangversenye a hangverseny-bérlétsorozatban.

Piaci árfolyam

A szegedi piacon az utóbbi napokban kialakult árak alapján a Piaci Ármegállapító Bizottság a legmagasabb fogyasztói árakat határozta meg: fejeskáposzta 2,20-2,30, vöröshagyma 2,40, kelkáposzta 2,80-3,60, tisztított zeller 2,20-2,30, vörös cékla 1,20-1,30, körte 2,20-3,40-4, szőlő 3,60-4, otelló 3,20 forint kilogrammonként. A többi árak változatlanok.

Öt tsz helyett hétben gyullad ki a villany

A DAV építési csoportjának dolgozói még az év elején elhatározták, hogy az anyagtakarékosság és a munkabérmegtakarítás érdekében a tervezett öt termelőszövetkezetet kivétel nélkül egyet villamosítanak. Közülük nyolc hónapig dolgoztak becsületesen, újításokat készítettek; például a tervezett nyomvonalas vezetés helyett sugaras nyomvonalvezetést alkalmaztak. Az oszloptávolságokat a szabvány szerint megengedett távolságra vették és így már a cséplésre kigyulladt a fény. A kiszom-

Pártélet

Az értelmiségi politikánkról szóló határozat ügye Szegeden

Ha felelni kell a kérdésre, hol tart Szegeden az értelmiségi politikáról hozott központi vezetési határozat végrehajtása, a válasz csak ez lehet: a kezdet kezdetén. Másfél hónappal a határozat megjelenése után ez nem kielégítő. De anélkül, hogy a magam és a szegedi városi párt-végrehajtóbizottság felelősségét juttányt is kisebbíteni akarnám, meg kell mondanom, hogy ebben annak az érthetetlen, »konspirációnak« is része van, amellyel a Központi Vezetőség illetékes szervei a határozatot kezelték. Teljesen igazuk van azoknak a szegedi elvtársaknak, akik az egyetem alapszervezeteinek taggyűlésein szóvá tették: miért nem közzölte le a Szabad Nép e nagyfotosszerű határozatot?

A határozat visszhangja természetesen a Társadalmi Szemle közlése nyomán is egyre erőteljesebben kibontakozik. Miről tanúskodik ez? A párt iránti növekvő bizalomról, a júliusi határozat és az ennek szellemében született értelmiségi határozat helyesléséről. Nincs csodálni való azon, hogy a bizalomnak ebbe az alaphangjába a várakozás, sőt helyenként a fenntartás némi árnyalata is keveredett, hiszen az elmúlt évek egyes negatív tapasztalatai jogosan teszik a kívánságot: lássuk a tetteket, mennyire összehangoznak a határozat szavaival?

A szavak és a tettek egysége

Mi éppen ezért tettekkkel kezdjük. Azoknak a sebelemek a begyógyításával, amelyeket az elmúlt években — akaratunk ellenére — több becsület, tehetséges értelmiségi önértékelés és létezésük éjteltünk. A párt-végrehajtóbizottság kezdeményezésére több értelmiségi párt-szervezetben — ahol ez szükségesnek mutatkozott — külön bizottságokat hoztak létre, hogy felülvizsgálják mindazoknak az ügyeit, akik korábbi politikánk szektás hibái miatt erkölcsi, politikai és anyagi károkat szenvedtek. A rehabilitációs munka eredményesen indult meg a tudományegyetemen. A kölcsönös bizalom helyreállításának feltétele, hogy a múltban igazságtalanul adminisztratív rendszabályokkal sújtott elvtársak és párttagok — mint Péter László volt egyetemi tanársegéd, Vajda László, a pedagógiai főiskola volt tanszékvezető tanára, Lőkös Zoltán újságíró, a Délmagyarország volt munkatársa, Vajnai János volt egyetemi hallgató és mások — megfelelő elégtételt kapjanak. Sajnos, a rehabilitációs munkát még nem hatja át a sürgető türelmetlenség, amelyet a sérelmek orvoslása, az új, egészséges légkör mielőbbi megteremtése megkíván. Ezért innen is felhívjuk a bizottságokat: egyenesen, gyorsan és igazságosan vizsgálják felül az ügyeket — anélkül persze, hogy az ilyenkor elkerülhetetlenül jelentkező zavarokban halálrahaladják az alrehabilitálандóknak felülhúrnak.

Pártunk és az értelmiség igazi összeforrása nem képzelhető el a marxizmus-leninizmus alkotó szellemének széles kibontakoztatása nélkül. A szegedi értelmiség, különösen a tudomány területén dolgozók egy részében a múltbeli hibák helytelen értelmezése bizonyos kétféle támasztott a marxista elmélet iránt, sőt a fejlődésképesége iránt. Ezt erősítette az elméleti munkában sokáig elterpeszkedett dogmatizmus is, amely akadályozta önálló, úttörő, marxista munkánk, jelentős tudományos teljesítmények megszületését. Komoly károkat okozott — különösen az orvosi és természettudományi karon — a szovjet tudomány egyes, azóta megbírt kutatási irányzatainak fétisizálása. A szovjet tudomány olykor jó ízlést is sértő dicsőítő módszereinek és irányzatainak kritikátlan, mechanikus utánzása éppen e tudomány valószínű és világszerte elismert eredményei megismerésének és terjesztésének ártott legjobban.

Új közszellem a tudományos életben

Mindezekből tanulunk és értelmiségi politikánkban érvényesítjük a tanulságokat. A szovjet

tudomány, szellemi élet fejlődéséről ezután valóság, igaz beszámolókat adnak majd képet. Az alkotó marxista szellem kibontakoztatása érdekében a DISZ és a TTIT már idén nyáron létrehozta a szegedi József Attila-kört. Az Irószövetség szegedi csoportja két alkalommal tartott összejövetelén bátor és konstruktív vita folyt közéletünk legfontosabb problémáiról. A szegedi történészek — Csongrád, Békés és Bács-Kiskun megye történelemtanárainak bevonásával — anketon beszéltek meg a budapesti történészvita anyagát és a történelemtanítás időszerű problémáit. E kezdő lépéseket persze újabb, bátrabb lépéseknek kell követniük, hogy a történelem, jog, közgazdaság, filozófia és a többi tudomány területén valóban létrejöhön az a közszellem, amely új, korszerű hazai viszonyokra alkalmazott marxista munkák, az irodalom területén szocialista-realista művek alkotására serkent.

Elkezdődött valami a szakmai fejlődés, a nemzetközi tapasztalatok feltételeinek megújítása érdekében is. Szegedi szerzők az utóbbi időben több tudományos publikációt jelent meg külföldi folyóiratokban. Még korábban csak két-három legismertebb orvos- és természettudós professzor járt külföldi tanulmányúton, ez idén a fiatalabbakra is sor került. Egy orvos tanársegéd háromnegyed éves tanulmányúton van Lipcsében, egy másik orvos adjunktus egyéves ösztöndíjjal Párizsban tanul. A Szovjetunió és a kelet-európai népi demokráciák mellett egyre több tanulmányút vezet a nyugati országokba, Angliába, Svájcba, Olaszországba és másokba. A közeljövőben a szegedi pedagógusok tapasztalatcseréivel egybekötött társasutazáson vesznek részt a szomszédos Jugoszláviában.

A hátrányos megkülönböztetések megszüntetéséért

Az értelmiséggel szemben egyik nagy adósságunk: az egyetemi és a középiskolai felvételleknél alkalmazott hátrányos megkülönböztetés fokozatos megszüntetése. Nem mintha itt nem történt volna előrehaladás, de ami történt az még kevés.

A társadalmi és erkölcsi megbecsülés helyreállítása önmagában nem oldja meg az értelmiségi anyagi ellátottságának problémáit. De bátran elmondhatjuk: a teljes társadalmi és morális megbecsülés alapján még az anyagi kérdésekben is több előrelépést, bizalomra számíthatunk. Ez természetesen nem jelentheti az anyagi problémák másodrendű kezelését. Köztudomású, hogy az értelmiség nehéz körülmények között élő kategóriának helyzetén nem lehet egycsapásra változtatni. Az egyetemi oktatók helyesléssel fogadott fizetésrendezése csupán egy — immár megoldott — feladat a sok közül, amelyek többsége azonban csak a második ötvenes terv folyamán általános felemelkedésünkkel párhuzamosan teljesíthető. Addig is a helyi lehetőségekhez mérten — bármily szűkek is azok — a lakás, üdültetés, túlterhelés megszüntetése stb. dolgában állami szerveinknek, szakszervezeteinknek segítenünk kell.

Mi a legszükségesebb mindenek a valoraváltásához? Úgy gondolom: a júliusi és az abból kiharadt értelmiségi határozat teljes megértése és szellemének

meghonosítása a szegedi pártbizottságban, pártszervezetekben. A júliusi határozat helyesen értelmezett szellemét nekünk kell tevékenységünkkel a közélet minden területére kisugároznunk, nem gyámorkodva, hanem kezdeményezésre serkentve a társadalom valamennyi szervezetét, és mozgalmát a határozat végrehajtása érdekében. És éppen ez lesz a perdöntő érv abban a nyilvánosan is folyó vitában, hogy, milyen szerepe lehet a pártapparátusnak az értelmiség gondjainak megértésében, helyzetének megújításában. Nagyon fontos minden értelmiségi jellegű intézményben, pártszervezetben a kommunista értelmiségiek egyöntetű, okos és céltudatos tevékenysége, számuk és erők gyarapítása művelt, szakmailag kiváló kollégák felvételével pártunkba.

Leküzdjük az akadályokat

Nem titok, hogy a júliusi határozatok érvényesülésével, a párt helyes értelmiségi politikájával szemben van értelmiség, sőt bizonyos öntudatlan ellenállás nálunk is. Így például egy szakmájában kiváló, társadalmi munkáját becsülettel ellátó szakorvos tagfelvételi kérelmének elbírálásakor a párt-végrehajtóbizottságban nemrég elhangzott olyan túlbuzgó vélemény, hogy vizsgálják meg a kérelmezőt, csaknem három évtizede aljányt nyugdíjas katonatiszt ahányt akkori politikai magatartását.

Ezzelük továbbá, hogy fent is jelentkezik a megszokás, a régi szemlélet akadályozó hatása. Amikor az orvosegyetem párt-végrehajtóbizottsága legutóbb az ügyben illetékes Központi Ellenőrző Bizottsághoz fordult egy — a pártból évekel előbb méltatlanul kizárt — műszaki értelmiségi visszavétele ügyében, azt a választ kapták, hogy „a KEB a kizárás felülvizsgálataival nem foglalkozik, a beadványt fellebbezésnek tekintik és a kongresszushoz terjesztik”. Vagyis: a jogtalanul kizárt elvtársnak több év eltelté után még mindig tovább kell várakoznia az elszünetelt igazságtalanság jóvátevére. És az ilyen eset nem egyedülálló.

A helyzetet azonban nálunk is, mint az egész országban, egyre inkább a pozitív, előrehajtó erők túlsúlya és növekedése jellemzi. Ennek az erőgyarapodásnak legfőbb forrása az elvi szilárdság, értelmiségi politikánk hűsége a marxizmus-leninizmushoz, összehangja a munkásoktól vezet szerepével. Csak az elvi politika — a jó politika. Ez győzi meg az értelmiséget arról, hogy közéleti szerepének növeléséért, erkölcsi és anyagi megbecsüléséért folytatott harcunk nem „időleges taktika”, nem udvarlás a kegyelett, nem is meghátrálás a marxizmustól idegen, vagy azzal ellentétes nézetek és törekvések előtt, hanem állandó, belső meggyőződésből fakadó, szilárd elvekre épülő politika. Bizunk benne, hogy ez a politika megérteti a szegedi értelmiséggel: most valami új kezdődik a párt és az értelmiség kapcsolatában és ezért az újrat, az értelmiségi határozat valóra váltásáért érdemes dolgozni, harcolni.

Vereska András, az MDP Szeged városi pártbizottságának másodtitkára

(Megjelent a Szabad Nép szeptember 29-i számában.)